

Oktober 2024

Vad är viktigast för långsiktig lönsamhet?

Resultat av enkätundersökning bland Sveriges lantbruksföretagare

Landja Marknadsanalys på uppdrag av Landshypotek Bank

Effektiviseringar är grundläggande, men räcker det?

Effektiviseringar är det som lantbrukare själva säger att de fokuserar på för att säkerställa lönsamheten i verksamheten. Det löper som en röd tråd i undersökningar Landshypotek Bank har gjort de senaste åren.

Effektivisering är också den klart vanligaste åtgärden bland Sveriges lantbrukare i den enkät Landshypotek Bank i våras lät göra bland 1000 lantbrukare (2024). 4 av 10 svarade att effektivisering är deras viktigaste åtgärd för att säkerställa långsiktig lönsamhet. Det är nästan dubbelt så stor andel jämfört med övriga åtgärder.

Lönsamhet och effektivitet är grundläggande för ett långsiktigt livskraftigt lantbruksföretagande. Utan lönsamhet kan svenska lantbruksföretag inte göra nödvändiga investeringar för att utveckla verksamheten.

Men är effektiviseringar tillräckligt för att på sikt stärka konkurrenskraften och lönsamheten i svenskt lantbruk?

– Det är positivt att jordbruket effektiviserar men det tenderar till att bibehålla konkurrenskraften i det korta perspektivet. Det löser inte den långsiktiga utmaningen för lantbruket att ta större tillväxtkliv – som i förlängningen är central för svenska lantbruket och därmed för Sverige, säger Stefan Malmström, affärschef för jord- och skogsbruksfinansiering på Landshypotek Bank.

– Det finns mycket som talar för svenskt lantbruk och som företagare gäller det att identifiera vad man kan göra för att ta vara på möjligheterna. Det kan ju handla om att investera för att minska din klimatrisk, vilket kan ge dig ett jämnare och kanske till och med bättre ekonomiskt utfall. Men det kan ju också handla om att göra anpassningar och satsningar för att möta det ökade samhällsintresset för självförsörjning och svenskproducerat, säger Stefan Malmström.

Det här dokumentet sammanfattar resultatet av enkäten som Landshypotek lätit göra under 2024 bland 1 000 lantbrukare, samt även tidigare undersökningar på samma tema.

Undersökningen

På följande sidor har vi sammanställt resultatet från Landshypoteks senaste undersökning inom ramen för Sveriges Lantbruk/Landja, en postal enkät utskickad till 1 000 lantbruksföretagare.

Mätningen Sveriges Lantbruk är representativ för alla svenska lantbruksföretagare med över 10 hektar åker våren 2024. Svar från 553 företagare ingår i redovisningen.

Två frågor:

- I en föränderlig värld – vad gör du för att långsiktigt säkerställa lönsamhet och företagets fortlevnad?
- Vilket är största utmaningen/problemet för ditt lantbruksföretag just nu?

Lantbrukarnas svar på dessa två frågor ger sammantaget en bild av den ekonomiska temperaturen bland svenska lantbruksföretagare.

I den andra delen av presentationen sammanställs även resultat av tidigare undersökningar på samma tema.

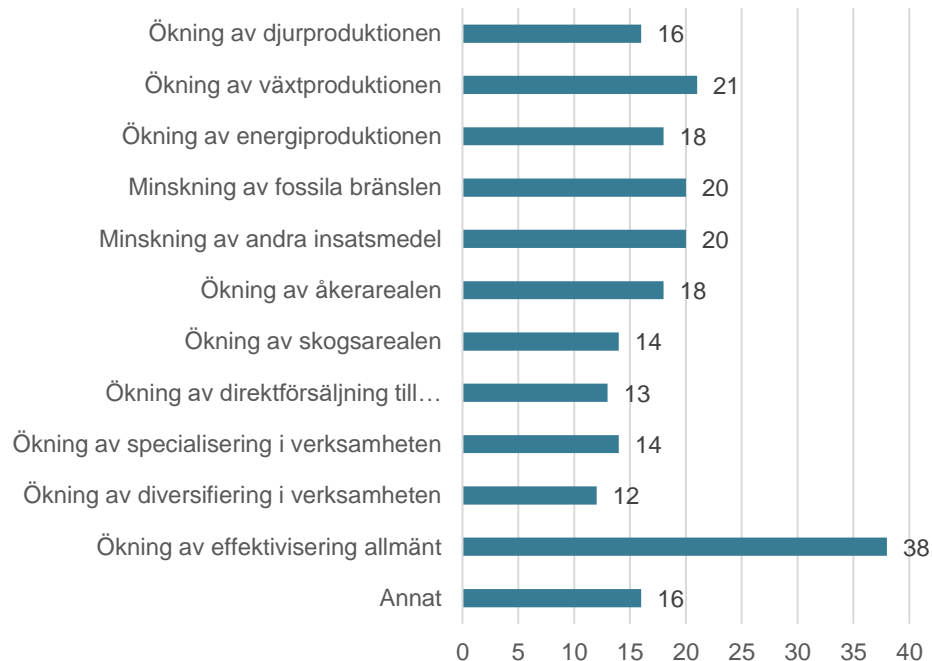

Resultatet i korthet

- 4 av 10 lantbrukare menar att den viktigaste åtgärden för att säkerställa långsiktig lönsamhet i företaget är allmän effektivisering.
- 2 av 10 anger ökning av växtproduktion, åkerareal och energiproduktion samt minskning av fossila bränslen och minskning av andra insatsmedel som viktigast.
- Var sjunde lantbrukare anger ekonomiska och politiska förändringar som den största utmaningen för deras företag just nu, men skillnaden mot övriga punkter är obetydlig och fördelningen mellan de olika svarsalternativen är anmärkningsvärt jämn.

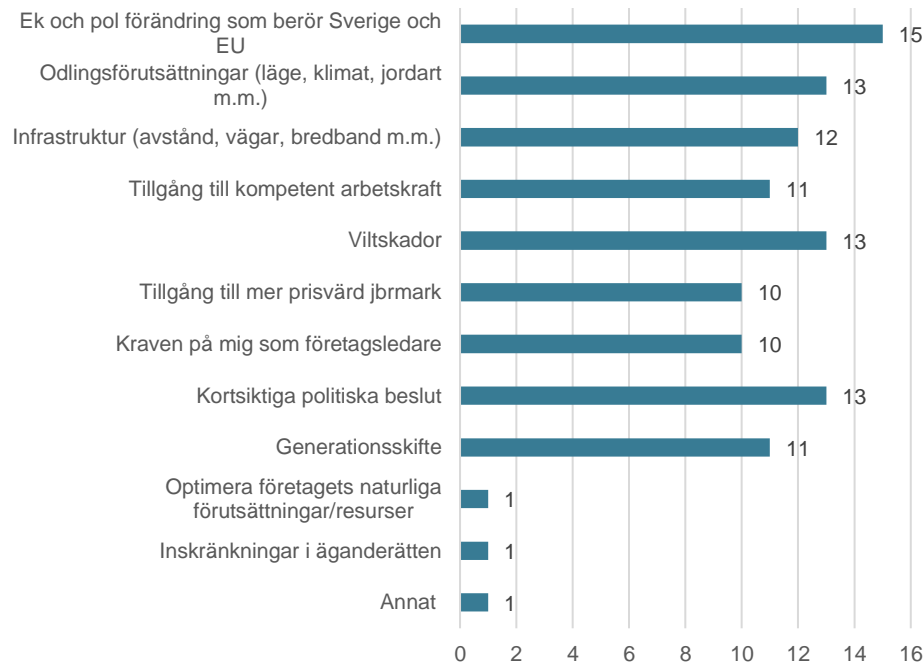
I en föränderlig värld – vad gör du för att långsiktigt säkerställa lönsamhet och företagets fortlevnad?

- **4 av 10 lantbrukare menar att den viktigaste åtgärden för att säkerställa långsiktig lönsamhet är allmän effektivisering.**
- **2 av 10 anger ökning av växtproduktion, åkerareal och energiproduktion samt minskning av fossila bränslen och minskning av andra insatsmedel.**
- Det är vanligare än genomsnittligt att de med över 100 ha (55%), de -40 år (55%) och större djurhållare (56%) anger "effektivisering allmänt". "Ökning av växtproduktion" anges oftare av de med över 100 ha (39%), -40 år (37%), de 41-55 år (30%) och heltidare (27%). I stort sett samma grupper anger ökad djurproduktion och ökning av åkerarealen.
- De med störst produktion och "mitt i företagslivet" är alltså de mest expansiva på olika sätt. De med störst skogsareal, över 50 ha, (27%) anger också ökning av skogsarealen i störst utsträckning.
- Verksamma i Götalands slättbygder (32%) anger i störst utsträckning minskning av andra insatsmedel. Inga säkra skillnader mellan grupper vad gäller minskning av fossila bränslen. Under "Annat" nämner många "inget" och/eller att man är gammal och inte satsar på expansion.

Vilket är största utmaningen/problemet för ditt lantbruksföretag just nu?

- **Var sjunde lantbrukare anger ekonomiska och politiska förändringar som den största utmaningen just nu men skillnaden mot övriga punkter är obetydlig och fördelningen mellan de olika svarsalternativen är anmärkningsvärt jämn.**
- Man har markerat i genomsnitt 1,1 svar.
- Det är vanligare än genomsnittligt att lantbrukare i Norrland (19%) anger "generationsskifte" medan motsatsen gäller för boende i Götalands norra/Svealands slättbygder (9%).
- Bland de med 0-5 ha (21%) skog är "ekonomiska och politiska förändringar" vanligare än genomsnittligt.
- Under "Annat" nämns framförallt lönsamhet, byråkrati/inskränkningar och klimat.

Max två kryss
Bas: Samtliga 553 st

Räcker effektiviseringar? Ta vara på möjligheterna

Att effektivisera är grundläggande för att hålla verksamheten i trim. Men räcker det? Hur kan lantbrukare ta vara på möjligheterna?

– Det är positivt att jordbruket effektiviserar men det tenderar till att bibehålla konkurrenskraften i det korta perspektivet. Det löser inte den långsiktiga utmaningen att växa – som i förlängningen är central för en branschs överlevnad, säger Stefan Malmström, affärschef för jord- och skogsbruksfinansiering på Landshypotek Bank.

Investeringar handlar många gånger om att ta vara på möjligheterna. Hur kan en lantbrukare positionera sig i relation till de stora förändringar som redan är i rörelse?

Klimat och hållbarhet är två av de kanske allra största frågorna i vår tid. I en allt osäkrare värld är även en säkrad livsmedelsförsörjning och höjd självförsörjningsgrad högt upp på agendan.

Minska klimatriskerna och få ett jämnare ekonomiskt utfall

Investeringar som minskar verksamhetens sårbarhet mot klimatet – t ex dränering eller bevattningsdamm – sänker verksamhetens risker, ger den ett jämnare och kanske till och med bättre ekonomiskt utfall.

Ta vara på de stora och långsiktiga samhällstrenderna

Det finns flera stora och långsiktiga samhällstrender som talar för svensk livsmedelsproduktion och där svenskt lantbruk är välpositionerat.

Hållbarhet och etik

Svenska lantbruk har en hög standard när gäller hur en produktion behöver fungera cirkulärt och i balans med sin omgivning. Här ligger svenska lantbruk långt före sina konkurrenter på kontinenten och på många andra håll i världen. Detsamma gäller frågor som schyssta arbetsförhållanden, gott djurskydd, användningen av växtskyddsmedel och antibiotika.

Ökad medvetenhet om självförsörjning

I en värld präglad av osäkerhet har lantbruket gått från att vara en perifer fråga till att bli en nationell angelägenhet högt upp på agendan. Detta talar för svenska livsmedelsproducenter. Det finns också exempel på stora svenska livsmedelskedjor som tagit strategiska val att i högre utsträckning köpa svenskproducerat.

Dra lärdomar från andra branscher

Satsa i en lågkonjunktur

Passa på att göra investeringar i en lågkonjunktur när priserna på insatsvaror och kapital är relativt låga. När sedan konjunkturen blir bättre har man redan gjort sina investeringar – till ett relativt bra pris – och är redo att möta den ökade efterfrågan när den kommer.

Investera överskott

Om verksamheten har en god intjäning och lönsamhet kan företaget återinvestera delar av överskottet. På så vis kan man stärka sin produktionskapacitet och samtidigt hålla nere kapitalkostnaderna. Detta skulle nu kunna vara en möjlighet för svenska animalieproducenter som för närvarande har en historiskt hög lönsamhet.

– Det finns mycket som talar för svenskt lantbruk och som företagare gäller det att identifiera vad man kan göra för att ta vara på möjligheterna. Det kan ju handla om att investera för att minska din klimatrisk, vilket kan ge dig ett jämnare och kanske till och med bättre ekonomiskt utfall. Men det kan ju också handla om att göra anpassningar och satsningar för att möta det ökade samhällsintresset för självförsörjning och svenskproducerat, säger Stefan Malmström.

Teknisk information: Svarsfrekvens

Bortfallsredovisning – våren 2024

Bruttourval (antal utsända)	1 000
Utgått ur populationen:	
- Lantbruket nedlagt, sålt, utarrenderat	79
- Lantbrukaren avliden, svårt sjuk osv	22
Nettourval (antal som tillhör populationen)	899
- Bortfall (vägrare, ej inkommit formulär mm)	346
Godkända formulär	553
Svarsfrekvens (godkända formulär/nettourval)	62%

Tider för fältarbetet

Utsändning av formulär	28 februari
Avbrutit fältarbetet	17 april

Landshypotek Bank

Resultat från tidigare undersökningar

Hösten 2023 (Landja)

Effektiviseringar – den vanligaste åtgärden bland svenska lantbrukare för att minska kostnaderna

Den vanligaste typen av åtgärder för att minska sina kostnader inför nästa odlingssäsong var effektiviseringar.

Var fjärde lantbrukare (26%) svarade att de redan gjort effektiviseringar.

Andelen som svarade så på samma fråga året innan var lika stor (25%).

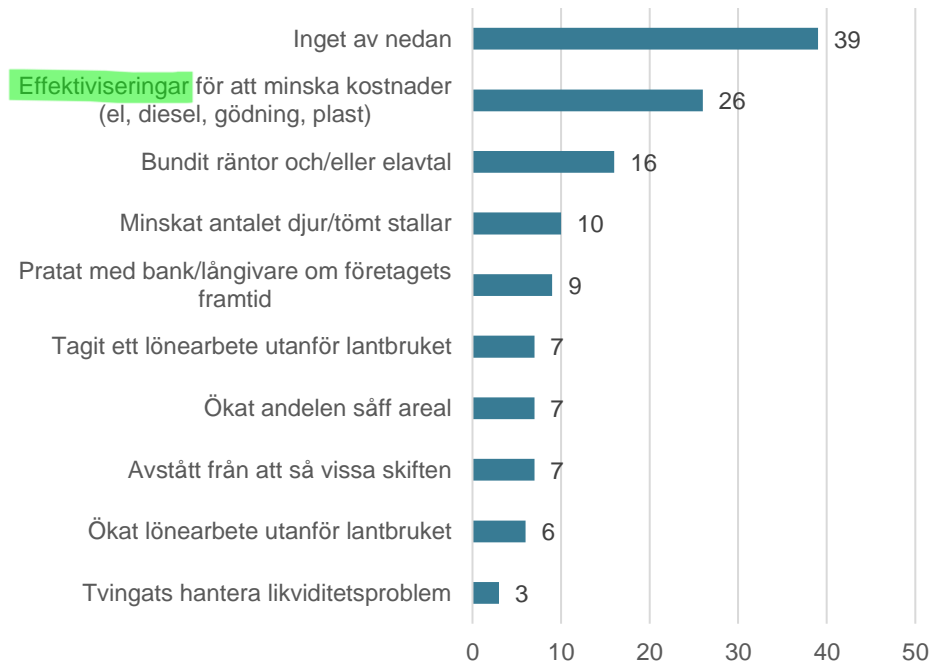

Hösten 2022 (Landja)

Inför vintern och nästa växtodlingssäsong, vilket av följande har du redan gjort?

Bas: Samtliga 688 st

- Den vanligaste åtgärden redan vidtagen inför nästa odlingsssäsong, är att var fjärde lantbrukare gjort effektiviseringar för att minska kostnader.
- De som inte vidtagit några av åtgärderna är huvudsakligen de med liten produktion samt äldre lantbrukare. Effektiviseringar har istället vidtagits mer av de med större produktion och yngre lantbrukare.
- Dessa har också i större utsträckning än genomsnittet ökat sin produktion på olika sätt samt oftare haft att hantera likviditetsproblem och pratat med långgivare om företagets framtid.
- De yngre lantbrukarna har också oftare tagit ett lönearbete utanför lantbruket medan de i ålder 41-55 ökat lönearbetet utanför.
- Minskat antalet djur/tömt stallar har i större utsträckning gjorts av mindre djurhållare, heltidslantbrukare och boende i Götalands skogsbygder.

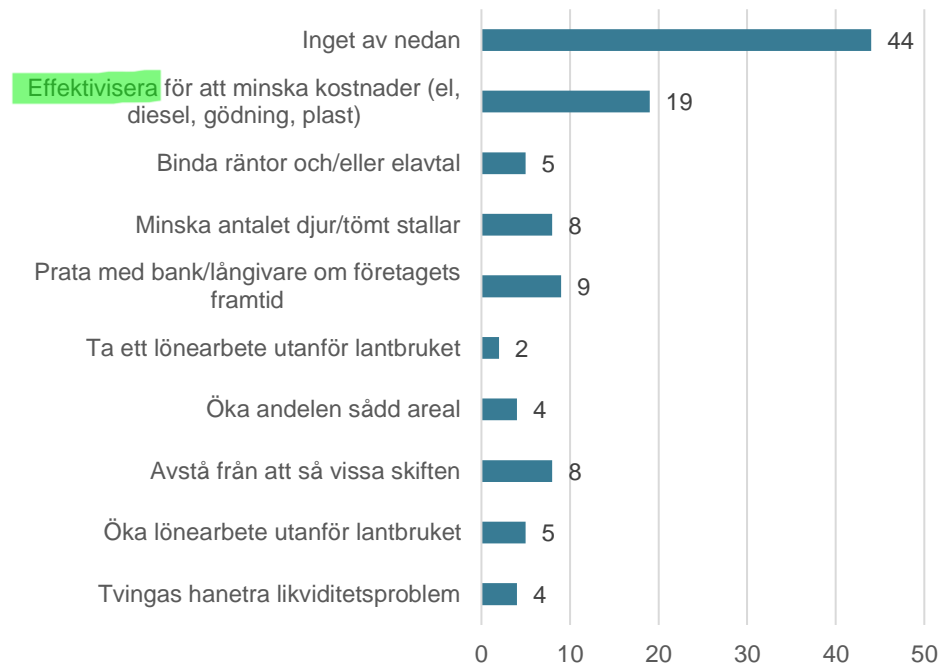

Hösten 2022 (Landja)

Inför vintern och nästa växtodlingssäsong, vilket av följande planerar du att göra inom de närmaste 6 månaderna?

Bas: Samtliga 688 st

- Den vanligaste åtgärden, som var femte lantbrukare tänker vidta, är effektiviseringar för att minska kostnaderna.
- Prioriteringen av de åtgärder som många tänker vidta är ungefär densamma som för det som redan vidtagits (se denna fråga).
- Mönstret för skillnader i åtgärder mellan olika grupper är också i stort sett helt identiskt med det för redan vidtagna åtgärder.
- Detta innebär att effektiviseringar och ökning av produktion i störst utsträckning görs av de yngre och de med störst produktion.
- Det är också dessa som kommer tvingas hantera likviditet och prata med långivare. Ökat lönearbete utanför lantbruket gäller för de -40 år samt för boende i Norrland.

Våren 2023 (Lantbrukspanelen) Vad gör du för att försöka förbättra/hantera ekonomin?

Flera val möjliga

- Lantbruksföretagarna möter de ekonomiska utmaningarna med att effektivisera verksamheten, skjuta upp investeringar och skapa större buffert.
- Men det sker också investeringar i energilösningar.
- Lantbruksföretagare ligger också närmare utvecklingen av ekonomin, genom att arbeta mer med den ekonomiska uppföljningen
- Få förändrar verksamheten eller säger upp personal.

